

יולי 2021

מתווה ההיבחנות במקצועות המגמה למועד קיץ תשפ"ב

בשנים האחרונות עברה תכנית הלימודים ב אופטיקה יישומית, צילום סטילס שינוי מהותי. התכנים המתייחסים לפן הטכני בצילום עברו עדכון רלוונטי לתקופה: התלמידים לומדים על מצלמות וטכניקות צילום מתקדמות, נדרשים להכיר ולהשתמש בתוכנות עיבוד תמונה שונות ומגוונות ולהבין את ההבדלים ביניהן ואת היתרונות והחסרונות של כל אחת מהן. גם התכנים המתייחסים לצילום ואמנות עברו שינוי משמעותי: רשימת הצלמים והצילומים אותם יש להכיר שונתה והורחבה, רשימת נושאי הלימוד עברה עדכון רלוונטי גם היא וכעת היא דורשת עוד העמקה, דיון מפותח ויכולת ניתוח ברמה גבוהה.

שינוי משמעותי נוסף הוא התייחסותה של תכנית הלימודים המעודכנת לתקשורת האינטרנטית, למדיה הדיגיטאלית, לרשתות החברתיות השונות ולהשפעתן של כל אלה על שדה הצילום ועל האפשרויות המגוונות להצגת התוצרים.

שינויים מהותיים אלה בתכנית הלימודים החדשה מביאים איתם עדכונים בהנחיות לבחינות השונות. אנא שימו לב באופן מיוחד להנחיות המעודכנות במסלול המעשי מערכות צילום ולהבדלים המשמעותיים בדרישות בין מסלול 3 יח' למסלול 5 יח'.

אנא הקפידו לבחון את תלמידיכם במסלול הנכון להם, בו הם יוכלו להגיע למיצוי ולביטוי אישי באופן ההולם והמכבד את יכולותיהם.

** למעשה עד אמצע מחצית א' של שנת יב' אין משמעות ו/או צורך בבחירה בין המסלולים (5 או 3 יח'). ניתן (וכדאי) להוביל את כל הכיתה במסלול המלא ל 10 יח' ורק במהלך תהליך העבודה על פרויקט הגמר בכיתה יב' לאפשר הקלה בדרישות עבור התלמידים הזקוקים לה ולהגיש אותם ל 3 יח' מעשיות בלבד כלומר ל 8 יח' בסופו של דבר.

להלן פירוט של תכנית הלימודים ומתווי ההיבחנות:

אופטיקה יישומית 5 יח' ל' - 814580

תכנית הלימודים החדשה - חומרי הלימוד :

[פרק החובה](#)

[פרק רשות והעשרה](#)

מבנה המסלול :

30% כיתה יא' - הערכה חלופית פנימית - סמל שאלון: 814283 - [לפרטים והרחבה](#)

70% כיתה יב' - מבחן "רב מלל" חיצוני, מועד קיץ - סמל שאלון: 814381

מערכות צילום - מסלול מעשי

מערכות צילום 5 יח' ל' : 871589 שימו לב לעדכונים בהנחיות

רציונאל לפרוייקט גמר במסלול זה:

התלמיד יבחר נושא ספציפי לעיסוק בו. סביב הנושא הזה יישם התלמיד את המיומנויות השונות אותן רכש במהלך שלוש שנות מגמה:

הוא יחקור וינתח את הנושא, יכתוב עבודה איכותית בעזרתה יעמיק את הבנתו וממנה יקבל השראה לצילום הפרוייקט.

בעת צילום הפרוייקט התלמיד יוכיח שליטה בצילום חוץ, בצילום סטודיו ובעיבוד ועריכת תמונה.

תהליך העבודה יארך לא פחות מ 4 חודשי עבודה רציפים ויכלול 7 סטים של צילום (7 מועדי צילום נפרדים) אשר כל סט

יכיל לא פחות מ 20 צילומים מגוונים.

את תהליך העבודה והתוצרים הסופיים יעלה התלמיד בעצמו לפלטפורמה אינטרנטית לפי בחירתו.

תוצר סופי במסלול 5 יח' יכלול:

◀ **לפחות 12 צילומים סופיים - לפי החלוקה הבאה:**

◀ פרויקט גמר מודפס - לפחות 6 צילומים.

◀ צילומים משלימים - לפחות 4 צילומים - אם הפרוייקט מתאפיין בצילום חוץ ארבעת צילומי ההשלמה יצולמו בסטודיו

ולהפך. יש לדרוש חשיבה יצירתית וגיוון. לא יוגשו צילומים המציגים את אותו סט צילום מזווית שונה.

(את צילומי ההשלמה אין צורך להדפיס. אך אז יש לדאוג להצגתם על מחשב במעמד הבחינה).

במידה והפרוייקט כולל מראש גם צילומי חוץ וגם צילומי פנים, יכלול הפרוייקט לפחות 10 צילומים מתוכם לפחות 4

צילומי סטודיו.

צילומי מחווה - לפחות 2 צילומים שיתלו לעבודה הכתובה כמחווה לצלם/צילום/נושא/רעיון אותו פגש התלמיד במהלך כתיבת העבודה. יש להדגיש כי צילומים אלה אינם חלק מן הפרוייקט המעשי או מהצילומים המשלימים. יש להוסיף אותם כנספח לעבודה העבודה. (את צילומי המחווה אין צורך להדפיס. אך אז יש לדאוג להצגתם על מחשב במעמד הבחינה).

◀ **הקמת במה אינטרנטית להצגת תוצרים (תיק עבודות מורחב)**

החל מתשפ"ב תלמידים הניגשים למסלול 5 יח' במערכות צילום מחוייבים להקים בעצמם תיק עבודות אינטרנטי. ניתן להשתמש בכל פורמט אינטרנטי שיתופי שתבחרו: הקמת אתר (google sites, wix), כתיבת בלוג, שימוש בפייסבוק, אינסטגרם וכיוצא.

כל פורמט שייבחר יכלול בתוכו את התפריט הבא:

- "על עצמי" הצגה אישית של התלמיד
- **תיק עבודות** המכיל את התוצרים השונים של שנת יב' (כמובן שניתן וכדאי להוסיף תוצרים מכל שנות המגמה).
- "ההשראות שלי" קישורים והפניות למקורות ההשראה שלי והזמנה לתגובות.
- פרוייקטון יא' צילומים ו"דף עמדה"
- פרוייקט גמר הצגת התוצר הסופי ותיעוד תהליך העבודה כולו.

מתוך הסעיף "פרוייקט גמר" יופיע תפריט משני, או הפניות לכל אחד מן המרכיבים של "**ספר הפרוייקט**" ספר הפרוייקט הוא מעין יומן המלווה את תהליך העבודה של התלמיד. הוא כולל תיעוד של כל שלבי

העבודה,

התייחסות לצילומי ההשראה, להתלבטויות, לנסיונות המוצלחים והפחות מוצלחים, למסקנות ולתובנות שהביאו לתוצר הסופי. בנוסף יעיד ספר הפרוייקט על משך התהליך ועל העמקת התלמיד בו (לפחות 4

חודשי

עבודה רציפים ו 7 סטים/יציאות שונות לצילום אשר כל סט מייצר לפחות 20 צילומים מגוונים).

**שימו לב: עד תשפ"א תלמידים שניגשו למסלול 5 יח' מערכות צילום, יכלו להשתמש במסמך, מצגת או קישור לתיקיית דרייב לשם בניית ספר הפרוייקט. החל מתשפ"ב ספר הפרוייקט הוא כאמור חלק אינטגרלי מתיק עבודות אינטרנטי שעל התלמיד לבנות בעצמו.

המלצת הפיקוח היא על הקמת אתר או על שימוש באינסטגרם. במהלך שנת הלימודים הקרובה יקבלו מורי המגמה הנחיות ודגשים לשימוש ייעודי באינסטגרם. בכל מקרה לא תינתן שוב אפשרות לקישור לתוצרים בתיקיות דרייב.

בהזדמנות זו אנו ממליצים להקים במה אינטרנטית להצגת תוצרים (בניית אתרים, הקמת בלוגים, שימוש באינסטגרם וכיוצא) כבר עם תלמידי כיתה י'.

◀ **כתיבת בסיס מחקרי מלווה פרוייקט**

- ◀ העבודה תענה על חוקי הכתיבה המחקרית התואמת את **הפורמט המבוקש**.
- ◀ העבודה תתייחס, תחקור ותעמיק בנושא בו עוסק פרוייקט הגמר המעשי בצילום.
- ◀ העבודה תטרים את צילום הפרוייקט, תלווה אותו ותעמיק את התפתחותו ולא תכתב לאחר צילום הפרוייקט כבדיעבד.
- ◀ לעבודה יתווספו כנספח שני צילומי מחווה לצלם/צילום/נושא/רעיון אותו פגש התלמיד במהלך כתיבת העבודה

מרכיבי הערכה במחונן לדיווח במרב"ד ל 5 יח"ל

- מרכיב 1: 10% פרוייקטון יא'
- מרכיב 2: 25% במה אינטרנטית להצגת תוצרים המכילה בין היתר גם את "ספר הפרוייקט"
- מרכיב 3: 20% בסיס מחקרי מלווה פרוייקט (עבודה כתובה)
- מרכיב 4: 20% מקצועיות
- מרכיב 5: 15% איכות וגימור תוצר סופי
- מרכיב 6: 10% הגנת התלמיד על הפרוייקט בעת מועד הבחינה

תלמיד הניגש למסלול מעשי 5 חל' מחוייב בשליחת "**טופס הצהרת כוונות**" עד לתאריך 30/12. לאחר תאריך זה ניתן להחליף נושא לצילום רק באישור הפיקוח ורק לאחר פנייה ובקשה מנומקת של התלמיד הכוללת את הסיבות לשינוי הפרוייקט והצהרת כוונות מנומקת לגבי הפרוייקט החדש.

מערכות צילום 3 יח"ל : 871387 שימו לב לעדכונים בהנחיות

רצינאל לפרוייקט גמר במסלול זה:

התלמיד יבחר נושא ספציפי לעיסוק בו. סביב הנושא הזה יישם התלמיד את המיומנויות השונות אותן רכש במהלך שלוש שנות מגמה:
הוא ירחיב על ז'אנר הצילום בו בחר לעסוק. בעת צילום הפרוייקט התלמיד יוכיח שליטה בצילום חוץ, בצילום סטודיו ובעיבוד ועריכת תמונה.
תהליך העבודה יארך לא פחות מ 3 חודשי עבודה רציפים ויכלול 5 סטים של צילום (5 מועדי צילום **נפרדים**) אשר כל סט יכיל לא פחות מ 20 צילומים מגוונים.
את תהליך העבודה והתוצרים הסופיים יסכם התלמיד ב"ספר פרוייקט"

תוצר סופי במסלול 3 יח"ל יכלול:

לפחות 7 צילומים סופיים - לפי החלוקה הבאה:

- ◀ פרוייקט גמר מודפס - לפחות 5 צילומים.
- ◀ צילומים משלימים - לפחות 2 צילומים - אם הפרוייקט מתאפיין בצילום חוץ, שני צילומי ההשלמה יצולמו בסטודיו ולהפך.
- יש לדרוש חשיבה יצירתית וגיוון. לא יוגשו שני צילומים המציגים את אותו סט צילום מזווית שונה.
- במידה והפרוייקט כולל מראש גם צילומי חוץ וגם צילומי פנים, יכלול הפרוייקט לפחות 7 צילומים מתוכם לפחות 2 צילומי סטודיו.
- את צילומי ההשלמה אין חובה להדפיס. אך אז יש לדאוג להצגתם על מחשב במעמד הבחינה.

סעיף הרחבה המתייחס לז'אנר הצילום:

התלמיד יזהה את ז'אנר הצילום אליו מתייחס פרוייקט הגמר שלו ויכתוב סיכום שיכלול הגדרה, היסטוריה קצרה, מאפיינים סגנוניים וטכניים ברורים. צלמים מובילים ועוד..
התלמיד ירחיב גם על הקשר בין הנכתב לפרוייקט המעשי שלו: כיצד הפרוייקט מתכתב (או לא) עם מאפייני הז'אנר וכיוצא.
על הרחבה להיות בהיקף של כשלושה עמודים כתובים A4 פונט 12 רווח כפול.
יש להפנות לסיכום הנ"ל בקישור מתוך ספר הפרוייקט.

ספר פרוייקט

ספר הפרוייקט הוא מעין יומן המלווה את תהליך העבודה של התלמיד. הוא כולל תיעוד של כל שלבי העבודה, התייחסות לצילומי ההשראה, להתלבטויות, לנסיונות המוצלחים והפחות מוצלחים, למסקנות ולתובנות שהביאו לתוצר הסופי. בנוסף יעיד ספר הפרוייקט על משך התהליך ועל העמקת התלמיד בו - **לפחות 3 חודשי עבודה רציפים ו 5 סטים/ציאות שונות לצילום אשר כל סט מייצר לפחות 20 צילומים מגוונים** .
לסיכום: ספר הפרוייקט יענה על כל **הסוגיות הבאות**.

אנו ממליצים לכל רכזי המגמות לכוון את התלמידים **להקים בעצמם את ספר הפרוייקט שלהם בפלטפורמה אינטרנטית כלשהי: אתר (wix/google), בלוג, אינסטגרם וכו'..**

המלצת הפיקוח היא על בניית אתר או על שימוש באינסטגרם. במהלך שנת הלימודים הקרובה יקבלו מורי המגמה הנחיות ודגשים לבניית ספר פרוייקט באינסטגרם.
ובהזדמנות זו אנו ממליצים להתחיל לעבוד עם פלטפורמות אינטרנטיות (בניית אתרים, הקמת בלוגים, שימוש באינסטגרם) כבר עם תלמידי כיתה י'.

מרכיבי הערכה במחונן לדיווח במרב"ד 3 יח"ל

- מרכיב 1: 15% פרויקטון י"א
- מרכיב 2: 25% ספר פרויקט ותהליך עבודה
- מרכיב 3: 20% מקצועיות
- מרכיב 4: 15% סעיף הרחבה
- מרכיב 5: 15% איכות וגימור תוצר סופי

פרוייקטון יא': (אין הבדל בין מסלול 5 יחל' למסלול 3 יחל')

רעיון הפרוייקטון של כיתה יא' הוא להכין את התלמיד לפרוייקט גמר יב'. יש לנסות ולדמות עד כמה שניתן את תהליך העבודה של הפרוייקטון לזה של פרוייקט הגמר. במסגרת הפרוייקטון כדאי לבקש מהתלמידים להתנסות גם במרכיבים המשניים לפרוייקט הגמר (צילומים משלימים, צילומי מחווה, תיק הפקה וכו'...) יש להתאים את כל ההנחיות לרמת התלמידים. כדאי גם להעריך את הפרוייקטון באופן בו נעריך את פרוייקט יב' בכך מובטח תהליך נכון יותר, מובנה ויעיל בעבודה על פרוייקט גמר יב'. את ציון הפרוייקטון, ידווח רכז המגמה לבוחן ביום בחינת הפרוייקט ב יב'.

שימו לב: במקרים של פער מעל ל 20 נקודות בין ציון פרוייקט הגמר ביב לבין ציון הפרוייקטון, ציון הפרוייקטון הניתן ע"י רכז המגמה יתבטל והתלמיד יקבל ציון של 55 נקודות ברכיב זה.

חובת ההבחנות:

חובת ההבחנות המינימלית במגמת הצילום (המאפשרת גם ת.טכנולוגית) היא:
מסלול אופטיקה יישומית - 30% הערכה חלופית פנימית ביא'.
מסלול מערכות צילום - פרוייקטון יא' + פרוייקט גמר ביב' במסלול ל 3 יחל'.

התפיסה ואופן הערכת ציון פרויקט הגמר

צילום פרוייקט גמר במסגרת לימודי התיכון, מהווה אתגר עצום לתלמידים, למורים ולפיקוח כאחד. על פי רוב מדובר בהפקה חד פעמית של בוגרים, אשר לא יהפכו את הצילום לעיקר עיסוקם בחייהם הבוגרים. אנו מתמודדים מול מציאות, שבה לא כל תלמידינו מגיעים אל הצילום מתוך בחירה, ולא לכל תלמידינו אנחנו מצליחים להקנות כלים מתאימים והולמים לשימוש בצילום ככלי טכני ו/או אמנותי להבעת עמדה או ביטוי אישי. עובדה זו מעמידה אותנו, המורים וצוות הפיקוח בפני אתגר עצום, בבואנו להעניק לתלמידינו כלים, מיומנויות ואהבה גדולה בבריאת עולם צילומי אישי ומדוייק.

האתגר הבא, נעוץ ביכולתנו לגבש "סרגל" מדידה להערכת הפרוייקט, איכותו ומקצועיותו. נכון הוא שהערכת פרוייקטים אמנותיים המבטאים נושאים מופשטים וביטוי אישי היא סובייקטיבית וקשורה לנקודת המבט הנרטיבית של המתבונן. יחד עם זאת, אין זה סוד, שפרוייקטי הגמר זוכים במקרים רבים להערכה מקלה, אולי אף מקלה מדי. כצוות חינוכי המתמודד עם אוכלוסיית תלמידים מאתגרת ומאתגרת אנו מוצאים את עצמינו מעניקים ציונים באופן סובייקטיבי על סמך התקדמות של תלמיד, התמדתו וניסיונו העיקש להצליח או מאידך על סמך התנהגות בעייתית, היעדרויות מרובות או חוסר שיתוף הפעולה שלו עם מסלול המגמה. לעיתים קרובות מדי אנחנו מעריכים את המרכיבים הנ"ל יותר מאשר אנו מעריכים את איכות הפרוייקט עצמו.

לעיתים קרובות אנו צופים בפרוייקטים המתאפיינים ב"חוסר" משווע, שבא לידי ביטוי בנגזרות שונות למשל: במחשבה צרה (אין באמת נושא לפרוייקט), בחוסר השקעה (ניכר כי הפרוייקט כולו צולם במהלך זמן קצר מדי, הנמוך מ 3 חודשי עבודה רציפים).

פרוייקטים שנעשים כלאחר יד (נראה כאילו יצאו בהפסקה לצלם "משהו"). פרוייקטים שנראים כמו "סתם תרגיל בצילום" שאין בהם תהליך משמעותי ומתפתח האמור להתקיים בעבודה על פרוייקט גמר.

תלמידים לאחר שלוש שנות מגמה מצלמים תוך החלטות טכניות וויזואליות שגויות, שיטחיות ובלתי מנומקות. במיומנות מקצועית דלה ולעיתים רשלנית ובכל זאת זוכים אותם פרוייקטים לציון גבוהים יחסית.

לעומתם אנו זוכים מעת לעת לפגוש בפרוייקטי גמר המעידים על ההיפך המוחלט. פרוייקטים המצטיינים באמירות רעננות ומקצועיות משובחות. ואף על פי כן פערי הציונים בין שני סוגי הפרוייקטים מצומצם למדי ואינו משקף כלל את הפער העצום שביניהם. עובדה זו יוצרת תחושה לא נוחה ובעייתית מאוד, משום שהיא פוגעת בערכים מקצועיים שכולנו חייבים לעמוד בהם.

מסמך זה נועד לתת מענה מקצועי ואחיד להערכת פרויקט הגמר.

באמצעות המפתחות אשר מפורטים במסמך זה, יוכל הבוחן לבצע הבחנה ברורה באיכות פרויקט הגמר הנחלק לשלושה חלקים:

פרויקט גמר מצטיין- אשר טווח הציונים בו ינוע בין 85-95
פרויקט גמר בינוני - אשר טווח הציונים בו ינוע בין 65-85
פרויקט גמר חלש - אשר טווח הציונים בו ינוע בין 55-65

הבחנה בין פרויקט גמר: מצטיין, בינוני וחלש.

הבחנה לפרוייקט גמר מצטיין טווח ציונים: 85-95

(הציון 100 יתייחס לפרוייקט שאין ולו דבר אחד קטן שדורש שינוי - יש למעט מאד במתן ציון זה.)

מאפיינים צורניים

איכות ויזואלית - שימוש נכון בשפת הצילום – הקומפוזיציה, התאורה, זוויות הצילום וכיוצא
הבוחן ישאל וידון עם התלמיד בנושאים הללו במעמד הבחינה ויבדוק את בקיאותו
איכות טכנית - פרויקט הגמר חף מכשלים טכניים בצורה מוחלטת .
אם יש "כשלים מכוונים" כגון חוסר חדות או גרעיניות יתר וכו'.. התלמיד יסביר לבוחן וינמק את ההחלטות הטכניות שערך.
עיבוד הצילום – (אם יש צורך) שימוש מיטבי בתכנות העריכה (ps, lr).
הפקת צילום מושלמת ומושקעת – הרקע, הסביבה הצילומית, הלבוש המצולמים וכו'.. כל הנ"ל מגוייסים באופן נכון לטובת
הצילום האיכותי.

מאפיינים סגנוניים

התלמיד מכיר את שדה הז'אנר המצולם ויכול להרחיב על כך את הדיבור.
התלמיד יודע לקשור בין אופן הצילום שלו לבין חוקי צילום הז'אנר.
מכיר צלמים נוספים מתוך הז'אנר ויודע להרחיב עליהם ולקשור את פרויקט הגמר שלו לשדה הצילום האמור באופן רלוונטי
וספציפי. (נצפה להרחבה משמעותית כאשר מדובר בתלמיד הניגש ל 5 יחל" – התלמיד יציג בפני הבוחן את עיקרי עבודת
המחקר שכתב בנושא)

מאפיינים טכניים :

נושא צילום ברור הבא לידי ביטוי בסדרת הצילומים.
סדרת הצילומים מעידה על חשיבה עמוקה ורעיון מהודק
קיים הגיון ברור באצירת סדרת הצילומים, לכל צילום סיבה, כל צילום משלים את הסדרה, אין צילומים מיותרים מצד אחד ומן
הצד השני יש מספיק צילומים בכדי להעביר את המסר/הסיפור.
ניכר כי כל הפרטי ההפקה מלוקיישן ועד לבוש נלקחו בחשבון ומשרתים את הרעיון.
יש לוודא שמדובר בפרוייקט מתהווה ומשתנה ולא בתרגיל סתמי

הבחנה לפרוייקט גמר בינוני טווח ציונים: 70-85

פרוייקט גמר בינוני, אינו מצטיין ואינו חלש, אלא פרויקט צילומי הנמצא בטווח שבין השניים.
יתכן ויהיו בו אלמנטים טובים מאד ובו זמנית נקודות הטעונות לשיפור משמעותי.
בכדי להעריך נכון את הרמה הכללית של הפרוייקט (אם מדובר בפרוייקט מצטיין או בינוני יש לבחון ולבדוק להיכן הוא
סמוך יותר). במידה וסך נקודות השיפור עולה על סך הדברים הטובים הציון יהיה 77 ומטה (משתנה לפי כמות הנקודות
לשיפור)
במידה וסך הנקודות החיוביות עולה על סך נקודות השיפור הציון יהיה 77 ומעלה (משתנה לפי כמות הנקודות החיוביות)
במידה ויש איזון בין הנקודות, ציון הפרוייקט יהיה 77.

הבחנה לפרוייקט גמר חלש טווח ציונים: 55-70

מאפיינים צורניים

איכות ויזואלית כושלת - אין שימוש בשפת הצילום, כל הבחירות הן אקראיות לחלוטין.
איכות טכנית כושלת – התאורה לא נכונה, חשיפה לא נכונה, בחירה שגויה של מהירות צילום וכו'...
עיבוד הצילום כושל – שימוש לא נכון, או לא קיים בתכנות העריכה (ps, lr).
הפקת צילום בעייתית – הרקע, הסביבה הצילומית, הלבוש המצולמים וכו'.. כל הנ"ל אינם מגוייסים באופן נכון לטובת הצילום
האיכותי.

מאפיינים סגנוניים

התלמיד לא בקיא בז'אנר המצולם ואינו יכול להרחיב על כך את הדיבור.

התלמיד לא מצליח לקשור בין אופן הצילום שלו לבין חוקי צילום הז'אנר.
התלמיד אינו מכיר צלמים נוספים מתוך הז'אנר ולא יכול להרחיב עליהם ולקשור את פרוייקט הגמר שלו לשדה הצילום
האמור באופן רלוונטי וספציפי.

מאפיינים תכניים :

אין נושא צילום ברור, או שאינו בא לידי ביטוי בסדרת הצילומים באופן ברור.
לא ניכר כי היתה כאן חשיבה עמוקה על רעיון צילומי ראוי.
אין אצירה של סדרה, או שאין באצירת הסדרה הגיון (יותר מדי, פחות מדי צילומים שאינם מעבירים את המסר ואינם
מתיישבים עם רעיון הסדרה)
לא ניכר כי כל הפרטי הפקה מלוקיישן ועד לבוש נלקחו בחשבון בכדי לשרת את הרעיון.